

**UCHWAŁA NR XVII/122/2016
RADY GMINY TUCZĘPY**

z dnia 9 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar na
lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Z 2015r., poz. 1515 z późniejszymi zmianami) oraz art. 6 ust.2 pkt 1 z dnia 29 lipca 2005r. O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2015r., poz. 1390 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Tuczępy uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar na lata 2016-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tuczępy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr Jacek Wilk

Załącznik do Uchwały Nr XVII/122/2016
Rady Gminy Tuczępy
z dnia 9 marca 2016 r.

*„Tam, gdzie jest niesprawiedliwość,
gdzie jest przemoc, zaktamanie, nienawiść,
nieszanowanie ludzkiej godności,
tam brakuje miejsca dla miłości,
tam brakuje miejsca na serce,
na bezinteresowność, na wyrzeczenia.”*
ks. Jerzy Popiełuszko

I. WSTĘP

Przemocą w rodzinie określone jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły działanie, przeciwko człowiekowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. Z 2015r. poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ochrony ofiar (Dz. U. Z 2015r. poz. 1390) nakłada na samorządy gmin w tym obszarze następujące zadania:

1. Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy różnych służb. Wdrożenie w życie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar” jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie.

II. RODZAJE I TYPY PRZEMOCY

- **Przemoc psychiczna** – umyślne, agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżeniu u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, krytykę, groźby, ograniczenie kontaktów z innymi osobami).

• **Przemoc fizyczna** – to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej zranień, stłuczeń, złamań (m.in. popychanie, szarpanie, policzkowanie, kopanie, duszenie).

• **Przemoc ekonomiczna** – przejawia się w uniemożliwianiu dostępu do środków finansowych, prowadzącym do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (m. in. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwienie podjęcia pracy).

• **Przemoc seksualna** – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiary praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostaje zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu Karnego (Dz. U. Z 1997r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)

Perspektywa moralna pokazuje, iż dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest to złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi.

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków). Ponadto zachowania związane z przemocą są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety.

III. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Z danych ewidencji ludności (stan na 31.12.2015r.) wynika, iż w Gminie Tuczępy zamieszkuje 3.769 osób, z czego 1.874 to mężczyźni. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy między 20 a 58 rokiem życia. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosi 143/ 59 K i 84 M.

W Polsce najczęściej popełnianym przestępstwem jest znęcanie się nad członkiem rodziny – art. 207 k.k. Pod względem zgłaszanych przestępstw organom ścigania znajduje się ono na trzecim miejscu. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Tuczępy. Należy jednak zaznaczyć, iż przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Jak podaje CBOS, szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnieniu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive, uważają, że „nie należy publicznie prać brudów”, itp.. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal jest nieujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały na celu jedynie odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc.

Dane statystyczne wykorzystane do poniższej analizy zjawiska przemocy w rodzinie pochodzą z głównego Urzędu Statystycznego (<http://www.stat.gov.pl>)

Tabela 1. Przemoc w rodzinie w skali całego kraju.

Dane za rok 2015

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 495 (w tym 61 133 wszczynających procedurę i 14 362 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	97501
Liczba ofiar - kobiet	69 376
Liczba ofiar - mężczyzn	10 733
Liczba ofiar - małoletni	17 392
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	76 034

Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	5 244
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	70 484
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	306
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	48 841
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 495 (w tym 61 133 wszczynających procedurę i 14 362 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 972
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	46 830
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	39
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	275

Dane za rok 2014

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	77 808 (w tym 63 467 wszczynających procedurę i 14 341 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	105 332
Liczba ofiar - kobiet	72 786
Liczba ofiar - mężczyzn	11 491
Liczba ofiar - małoletnich	21 055
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	78 489
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	5 301
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	72 791
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	397
Ogólna liczba podejrzewanych	50 073
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	77 808 (w tym 63 467 wszczynających procedurę i 14 341 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 969
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	48 055
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	49
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	346

Dane za rok 2013

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	86 797
Liczba ofiar - kobiet	58 310
Liczba ofiar - mężczyzn	9 233
Liczba ofiar - małoletnich	19 254
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	61 450
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	4 440
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	56 755

Liczba podejrzewanych sprawców	255
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba podejrzewanych	37 650
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 289
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	36 327
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	34
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	426

Według statystyki GOPS w latach 2013-2015 sporządzono 28 „Niebieskich Kart” dotyczących podejrzenia przemocy w rodzinie:

2013 rok – 6

2014 rok – 10

2015 rok – 13

Ofiarami przemocy w rodzinie były kobiety oraz dzieci, natomiast sprawcami – mężczyźni będący często pod wpływem alkoholu, a zatem prawdopodobieństwo wystąpienia ataków przemocy jest znacznie większe w rodzinach alkoholowych niż w pozostałych.

Z danych dotyczących rodziny oraz obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy w rodzinie, uważając to za temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Stąd też trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska na obszarze gminy, gdyż co roku zgłaszanych jest zaledwie kilka spraw o znęcanie nad rodziną, a w tym czasie policja rejestruje kilkadziesiąt awantur domowych, do których jest wzywana.

Na podstawie informacji otrzymanych ze szkół ustalono, że wśród uczniów podczas przerw lekcyjnych zdarzały się akty przemocy – były to sporadyczne wypadki agresji fizycznej oraz werbalnej: wyśmiewanie, przezywanie, skarżenie czy szyderstwo.

IV. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> znajomość środowiska gotowość do współpracy instytucji dobrze układająca się współpraca ze szkołą, sołectwami, parafią, policją, służbą zdrowia mobilność i elastyczność działania kadr jednostek gminnych systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę zajmującą się problemami przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i jej konsekwencje, wynikająca z tego bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska brak zaufania ze stron ofiar przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną brak rozwiniętej infrastruktury socjalnej gminy (mieszkań chronionych, lokali socjalnych)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie realizacja procedury „Niebieskiej Karty” wzrost świadomości zarówno wśród kadr instytucji jak i społeczności lokalnej w kwestii przemocy w tym przemocy domowej liczne akcje informacyjno - edukacyjne, kampanie medialne ogólnopolskie i gminne, mające na celu zmianę świadomości społecznej w zakresie problemu przeciwdziałania przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemoc ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy niskie kary dla sprawców przemocy, wydłużony tryb postępowania karnego.

V. CEL GŁÓWNY

ZMNIEJSZENIE ROZMIARU PRZEMOCY ORAZ SKUTKÓW STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINACH MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE GMINY TUCZEPY

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE

- Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc.

Sposób realizacji:

1. Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy.

Działania	Termin	Odpowiedzialni za realizację
<ul style="list-style-type: none">• zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie,• podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, mających na celu zapobieganie zjawiska,• opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,• rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,• zwiększenie świadomości społecznej dotyczące zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie, upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą jak i stosującym przemoc,• podejmowanie działań e celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia i bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2016-2020	Zespół Interdyscyplinarny GOPS

2. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin	Odpowiedzialni za realizację
<ul style="list-style-type: none">• podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,• rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,• edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy,• szkolenia oraz prowadzenie kampanii wśród dzieci i młodzieży,• propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,	2016-2020	Zespół Interdyscyplinarny GOPS GKRPA Placówki Oświatowe Służba Zdrowia

3. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc.

Działania	Termin	Odpowiedzialni za realizację
-----------	--------	------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, • podejmowanie działań interwencyjnych w związku ze zgłoszeniem przemocy w rodzinie, • udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą, • praca socjalna prowadzona przez pracowników GOPS w rodzinach uwikłanych w różnego rodzaju konflikty. 	2016-2020	Zespół Interdyscyplinarny GOPS Policja Szkoły Służba Zdrowia
--	-----------	--

VII. Szczegółowy harmonogram realizacji programu na lata 2016-20120.

Lp.	Zadania	Realizator	Termin	Wskaźnik
1.	Diagnozowanie przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach	Zespół Interdyscyplinarny	Spotkania, diagnozowanie niezwłocznie po zgłoszeniu	Rodzaj podejmowanych działań i liczba korzystających z pomocy
2.	Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym	GOPS, Ośrodek Zdrowia Szkoła	Praca ciągła	Rodzaj i liczba wydanych i rozpowszechnionych materiałów
3.	Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy	Zespół Interdyscyplinarny	Praca ciągła	Stosowanie według potrzeb
4.	Kierowanie osób uzależnionych do GKRPA	GOPS Policja Zespół Interdyscyplinarny	Według potrzeb	Liczba osób kierowanych
5.	Systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji dla osób realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy	Szkolenia Zespołu Interdyscyplinarnego	Stosownie do potrzeb	Liczba szkoleń Liczba uczestników
6.	Utworzenie gablot informacyjnych	GOPS	2x w roku	Liczba utworzonych gablot
7.	Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy	GOPS	3x w roku	Rodzaj i liczba wydanych i rozpowszechnionych materiałów
8.	Praca socjalna z ofiarami przemocy	GOPS	Stosownie do potrzeb	Rodzaje świadczeń i liczba osób korzystających
9.	Pomoc materialna dla ofiar przemocy	GOPS	Stosownie do potrzeb	Rodzaj świadczeń i liczba korzystających
10.	Pomoc specjalistyczna (konsultacje prawne, pomoc psychologiczna)	Punkt konsultacyjny GOPS GKRPA	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	Rodzaj porady Liczba osób
11.	Zatrzymanie i izolowanie sprawcy przemocy	Policja Sąd, Prokuratura	Stosownie do potrzeb	Liczba osób objętych działaniem

VIII. INSTYTUCJE REALIZUJĄCE PROGRAM

1. Urząd Gminy w Tuczępach,
2. GOPS w Tuczępach,
3. Policja,
4. Służba Zdrowia,
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
6. Szkoły,
7. Kuratorzy

IX. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Tuczępy, a w szczególności:

1. ofiar i sprawców przemocy,
2. rodzin, w których występuje zjawisko przemocy,
3. przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz pomocy rodzinie,
4. przedstawicieli władz lokalnych oraz środowiska lokalnego.

X. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego składa do Wójta Gminy całoroczne sprawozdanie z realizacji Programu w terminie do 31 marca każdego roku.

XI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar będą środki finansowane z budżetu gminy oraz środki pozabudżetowe.

Oceny realizacji poszczególnych działań programu będzie dokonywał Wójt Gminy, po przedłożeniu stosownego sprawozdania z realizacji programu na koniec każdego roku kalendarzowego przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczępach.